

คู่มือโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

โครงการทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
กิจกรรมทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
(มันฝรั่งพันธุ์โรงงาน)

1. ความสอดคล้อง

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

- ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น

- แผนแม่บทย่อย ด้านการพัฒนาการเกษตร

1.3 แผนการปฏิรูปประเทศ

- ด้านเศรษฐกิจ

1.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

- หมายเหตุที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

1.5 แผนบริหารจัดการการผลิตมันฝรั่งทั้งระบบ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. หลักการและเหตุผล

มันฝรั่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยเฉพาะมันฝรั่งพันธุ์โรงงานที่ส่งขายให้กับโรงงานเพื่อแปรรูป จะมีระบบการซื้อขายแบบมีข้อตกลงล่วงหน้าระหว่างเกษตรกรและผู้ซื้อ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รายงานว่า มีความต้องการใช้มันฝรั่งสดเพื่อการแปรรูปในประเทศประมาณ 180,000 ตันต่อปี ในขณะที่เกษตรกรสามารถผลิตได้เพียง 110,000 – 120,000 ตันต่อปี ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด จึงต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ โดยในช่วงปี พ.ศ. 2567 – 2569 ผู้ผลิตมันฝรั่งแปรรูปในประเทศไทยมีความต้องการนำเข้ามันฝรั่งสดเพื่อแปรรูปปริมาณ 75,500 – 80,000 ตันต่อปี และมีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปี สำหรับสาเหตุที่ปริมาณผลผลิตภายในประเทศไม่เพียงพอมีหลายประการ ได้แก่ สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ เกษตรกรขาดความรู้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม จึงทำให้ผลผลิตต่ำ คุณภาพไม่สม่ำเสมอ นอกจากนี้เกษตรกรยังเผชิญปัญหาต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีไม่ถูกต้องตามคำแนะนำ ประกอบกับราคาปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเป็นวิธีการที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงานให้สูงขึ้น ลดต้นทุนการผลิต และผลผลิตมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ซึ่งจะช่วยลดการนำเข้า และสอดคล้องกับแผนบริหารจัดการการผลิตมันฝรั่งทั้งระบบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน โดยทำการศึกษาทดสอบความเหมาะสมของเทคโนโลยีในแต่ละพื้นที่ และเปรียบเทียบผลผลิตและต้นทุนการผลิต กับวิธีการปลูกดูแลรักษาของเกษตรกร และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการทดสอบดังกล่าว ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงานแก่เกษตรกรในพื้นที่อื่น ต่อไป

3.วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน
- 3.2 เพื่อศึกษาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน

4. เป้าหมาย

เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน จำนวน 240 ราย

5. สถานที่ดำเนินการ

แหล่งผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงานใน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ตาก ลำพูน พะเยา และจังหวัดสกลนคร

6. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ คัดเลือกเกษตรกรผู้ผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงานที่จำหน่ายผลผลิตให้บริษัทรับซื้อผลผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน และมีความสนใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งเข้าร่วมโครงการ ดังนี้

- จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และจังหวัดตาก จังหวัดละ 50 ราย
- จังหวัดลำพูน พะเยา และจังหวัดสกลนคร จังหวัดละ 30 ราย

พร้อมทั้งบันทึกแบบเก็บข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ข้อมูลพื้นฐานการผลิต การตลาดของเกษตรกรตามแบบเก็บข้อมูลเกษตรกรรายบุคคล (มันฝรั่ง 01) แบบเก็บข้อมูลแปลงทดสอบเทคโนโลยี ต้นทุนการผลิตรายได้ และผลตอบแทน (มันฝรั่ง 03-2 และ มันฝรั่ง 04-2) โดยดำเนินกิจกรรม ดังนี้

6.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน

เป้าหมาย เกษตรกร 240 ราย x 1 วัน x 270 บาท

6.1.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจ

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ให้เกษตรกรทำแบบทดสอบความรู้ (มันฝรั่ง 02) เพื่อประเมินความรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการ (Pre-Test) และนำมาจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมและให้เกษตรกรทำแบบทดสอบความรู้อีกครั้งหลังจากเข้าร่วมโครงการ เพื่อประเมินความรู้ของเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการ (Post-Test) ทั้งนี้ ขอให้สำนักงานเกษตรจังหวัดออกข้อสอบเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมบริบทของเกษตรกรในพื้นที่อีกจำนวน 10 ข้อ (รวมจำนวนข้อสอบในแบบทดสอบความรู้ 20 ข้อ)

6.1.2 จัดเวที

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางการพัฒนาาร่วมกัน และนำผลของ Pre-Test ใช้ประกอบการกำหนดประเด็นที่ต้องการอบรมถ่ายทอดความรู้ เลือกสถานที่ศึกษาดูงาน และการจัดทำแปลงทดสอบเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยบูรณาการหน่วยงานภาคีในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาที่ดิน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานสหกรณ์ สำนักงาน

ตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต สำนักงานชลประทาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
หน่วยงานฝ่ายปกครอง หน่วยงานความมั่นคง และบริษัทรับซื้อผลผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน

6.2 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน

6.2.1 อบรมถ่ายทอดความรู้ ครั้งที่ 1

เป้าหมาย เกษตรกร 240 ราย x 1 วัน x 390 บาท

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน ในหัวข้อที่เกษตรกรมีความต้องการหรือที่เกษตรกรยังขาดความเข้าใจ เช่น การใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยด เทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยและชีวภัณฑ์ การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และอื่น ๆ โดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้

6.2.2 อบรมถ่ายทอดความรู้ ครั้งที่ 2

เป้าหมาย เป้าหมาย เกษตรกร 240 ราย x 1 วัน x 390 บาท

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน ในหัวข้ออื่น ๆ เพิ่มเติม ตามที่เกษตรกรต้องการ และนำผลการจัดทำแปลงทดสอบเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน (ข้อ 6.4) มานำเสนอเพื่อให้เกษตรกรเรียนรู้ร่วมกัน พร้อมทั้งทำแบบทดสอบความรู้ โดยเกษตรกรต้องผ่านการประเมินความรู้หลังเข้าร่วมโครงการ (Post-Test) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

6.3 ศึกษาดูงานการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน

เป้าหมาย เกษตรกร 240 ราย x 1 วัน x 420 บาท

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จัดการศึกษาดูงานการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน จากแปลงที่ประสบความสำเร็จให้กับเกษตรกร ในด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิต การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว และการจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยประสานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ที่เกี่ยวข้อง

6.4 จัดทำแปลงทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน

เป้าหมาย ดำเนินการในพื้นที่ 6 จังหวัด (จังหวัดละ 1 แปลง)

การดำเนินการ ศึกษาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน จำนวน 2 เทคโนโลยี คือ เทคโนโลยีระบบน้ำหยด และเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช รายละเอียด ดังนี้

6.4.1 แปลงทดสอบเทคโนโลยีระบบน้ำหยด

เป้าหมาย ดำเนินการในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และจังหวัดลำพูน

แนวทางการดำเนินงาน

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกร เพื่อจัดทำแปลงทดสอบระบบน้ำหยด โดยเป็นเกษตรกรที่ปลูกมันฝรั่งโรงงาน และยินดีให้ความร่วมมือในการทำแปลงเรียนรู้ จังหวัดละ 2 ไร่ แบ่งพื้นที่เป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ให้น้ำและปุ๋ยละลายน้ำโดยใช้ระบบน้ำหยด พื้นที่ 1 ไร่

ส่วนที่ 2 ให้น้ำและปุ๋ยตามวิธีของเกษตรกร พื้นที่ 1 ไร่

ทั้งนี้ พื้นที่ทั้ง 2 ส่วนควรเป็นพื้นที่หลังการไถนา อยู่ใกล้กันเพื่อให้สภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน ไม่เคยปลูกพืชตระกูลเดียวกับมันฝรั่งมาก่อน มีแหล่งน้ำเพียงพอ และเกษตรกรมีปั้มน้ำที่มีแรงดันตั้งแต่ 1 บาร์ขึ้นไป และสมัครใจที่จะสมทบทุนเพิ่มเติมหากงบประมาณที่จัดสรรให้ไม่เพียงพอ

2) สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร ด้านวิศวกรรมเกษตร (ศทว.) สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่องระบบน้ำหยด ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จัดหาปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ระบบน้ำหยด ติดตั้งระบบน้ำหยด และระบบการจ่ายปุ๋ยพร้อมกับน้ำหยดในแปลงส่วนที่ 1 พร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระบบน้ำหยด และการให้ปุ๋ยทางน้ำแก่เกษตรกร

3) เกษตรกรปฏิบัติและดูแลแปลงทดสอบทั้ง 2 ส่วน รายละเอียดตามเอกสาร **มันฝรั่ง 03-1**

4) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ บันทึกแบบเก็บข้อมูลแปลงทดสอบเทคโนโลยี ผลผลิต การเกิดโรค และต้นทุนการผลิต ตามแบบ **มันฝรั่ง 03-2**

6.4.2 แปลงทดสอบการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

เป้าหมาย ดำเนินการในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ได้แก่ จังหวัดตาก พะเยา และจังหวัดสกลนคร

แนวทางการดำเนินงาน

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกร เพื่อจัดทำแปลงทดสอบการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยเป็นเกษตรกรที่ปลูกมันฝรั่งโรงงาน และยินดีให้ความร่วมมือในการทำแปลงเรียนรู้ จังหวัดละ 2 ไร่ แบ่งพื้นที่เป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ให้ปุ๋ยตามผลการตรวจวิเคราะห์ดิน และใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช พื้นที่ 1 ไร่

ส่วนที่ 2 ให้ปุ๋ย และดูแลรักษาตามวิธีของเกษตรกร พื้นที่ 1 ไร่

2) เก็บตัวอย่างดินเพื่อตรวจวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์

3) จัดหาปุ๋ย ชีวภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์

4) เกษตรกรปฏิบัติและดูแลแปลงทดสอบทั้ง 2 ส่วน รายละเอียดตามเอกสาร **มันฝรั่ง 04-1**

5) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ และเกษตรกร บันทึกแบบเก็บข้อมูลแปลงทดสอบเทคโนโลยี เช่น การปฏิบัติงานด้านเขตกรรม การเกิดโรค ผลผลิต ต้นทุนการผลิต และรายได้ตามแบบ **มันฝรั่ง 04-2**

6.5 การบริหารจัดการ

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร และสำนักงานเกษตรจังหวัด ติดตาม ประเมินสถานการณ์ และให้คำปรึกษาในการดำเนินโครงการกำหนดหน่วยงานในพื้นที่

6.6 การรายงานผล

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ รายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

7. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม 2567 - กันยายน 2568

8. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	ปี 2567			ปี 2568								
	ต.ค. 67	พ.ย. 67	ธ.ค. 67	ม.ค. 68	ก.พ. 68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68	ก.ค. 68	ส.ค. 68	ก.ย. 68
1. จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ฯ		↔										
2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ฯ (ครั้งที่ 1)		↔										
3. ศึกษาดูงานการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน			↔			↔						
4. จัดทำแปลงทดสอบเทคโนโลยีฯ			↔			↔						
5. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ฯ (ครั้งที่ 2)						↔	↔					
6. การบริหารจัดการ	↔											↔

9. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

9.1 ผลผลิต (Output)

1) มีแปลงทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน จำนวน 6 แปลง

2) เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 240 ราย ใน 6 จังหวัด ได้รับการถ่ายทอดความรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน

9.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

- 1) ได้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน
- 2) เกษตรกรมีความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และนำไปปรับใช้ในการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงานเพื่อให้มีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น

9.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

- 1) แปลงทดสอบการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน จำนวน 6 แปลง

- 2) เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน ไม่น้อยกว่า 240 ราย

เชิงคุณภาพ

- 1) เกษตรกรผู้ผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น หรือมีต้นทุนการผลิตลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับแปลงในสถานการณ์ปกติ

- 2) เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น หรือต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

11. การติดตามและประเมินผลโครงการ

- 11.1 ประเมินผลการพัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ต้องผ่านการประเมิน Post – test ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

- 11.2 ประเมินผลการดำเนินงานด้วยระบบ E-Project เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน

- 11.3 สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ

12. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

1. ชื่อ นายพยุห์ แก้วคุณ

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์ 02-9406106

E-mail: vegdoae@gmail.com

2. ชื่อ นายตราพฤกษ์ ธีญญเกษตร

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

โทรศัพท์ 02-9406106

E-mail: vegdoae@gmail.com



เอกสารแนบ และแบบเก็บข้อมูล โครงการมันฝรั่ง ปี 2568